

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2022 m. balandžio 26 d.

Intelektinė nuosavybė Europos Sąjungoje nėra visiškai apsaugota

Žinių ekonomikoje intelektinės nuosavybės teisėms tenka svarbus vaidmuo: jomis užtikrinama, kad įmonės ir dizaineriai iš savo kūrybinių galėtų uždirbti. Be to, jomis vartotojams suteikiamas patikrinimas dėl kokybės ir saugos. Tačiau šiandien paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje Europos Audito Rūmai įspėja, kad intelektinei nuosavybei apsaugoti skirta ES teisinė sistema nėra tokia veiksminga, kokia galėtų būti. Nors pagal esamą sistemą tam tikros garantijos suteikiamos, vis dar yra trūkumų, visų pirma susijusių su ES dizaino direktyva ir ES mokesčių mechanizmu. Auditoriai taip pat pabrėžia, kad būtų naudinga geriau suderinti ES ir nacionalines sistemas.

Intelektinės nuosavybės teisės (INT) yra nepaprastai svarbios ES konkurencingumui pasaulyje. Intensyviau naudojamos INT sektoriuose vykdoma beveik pusė (45 %) visos ES ekonominės veiklos (jos vertė – 6,6 trilijono eurų) ir sukuriama beveik trečdalis (29 %) visų ES darbo vietų. Apskaičiuota, kad dėl suklastotų gaminių teisėtoje ekonomikoje prarasti pardavimai kasmet sudaro 83 milijardus eurų. Remiantis naujausiais ES intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) skaičiavimais, veiksmingai išsprendus suklastotų gaminių problemą, ES ekonomikoje būtų sukurta 400 000 darbo vietų. Kaip neseniai paaiškėjo per COVID-19 pandemiją, suklastoti gaminiai taip pat kelia didelę riziką saugai. Dėl šių priežasčių Europos Komisija, kitos ES įstaigos, pavyzdžiui, EUIPO, ir valstybių narių institucijos deda daug pastangų, kad intelektinės nuosavybės teisės būtų užtikrintos visoje ES bendrojoje rinkoje.

„Intelektinės nuosavybės teisės ES ekonomikai yra gyvybiškai svarbios: jos skatina inovacijas ir investicijas, taip pat apsaugo nuo padirbinėjimo ir jo žalingo poveikio, – teigė už auditą atsakinga Audito Rūmų narė Ildikó Gáll-Pelcz. – Tačiau dabartine ES sistema nėra užtikrinama, kad reikalinga apsauga būtų suteikta visoms intelektinės nuosavybės teisėms. Tikimės, kad mūsų rekomendacijos padės ES šį apsaugos lygį padidinti iki bendrajai rinkai būtino lygio.“

Auditoriai pažymi, kad ES prekių ženklams apsaugoti skirtos teisėkūros ir paramos priemonės yra nustatytos, tačiau kartu atkreipia dėmesį į trūkumus, susijusius su ES dizaino direktyva, kuri turėtų turėti vienodą poveikį visoje ES. Dabartinė dizaino srities ES reglamentavimo sistema yra neišsami ir pasenusi. Taigi nacionalinės ir ES sistemos nėra suderintos: paraiškų teikimas, nagrinėjimas, skelbimas ir registravimas valstybėse narėse skiriasi, o tai lemia teisinį netikrumą. Be to, auditoriai atkreipia dėmesį į tai, kad nėra ES masto apsaugos režimo visiems gaminiams. ES geografinių nuorodų sistema nėra taikoma ne žemės ūkio gaminiams, pavyzdžiui, amatininkų

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

gaminiais ir pramoniniam dizainui, nors kai kurios valstybės narės yra priėmusios teisės aktus tokiems gaminiais apsaugoti.

Auditoriai taip pat kelia klausimą dėl ES mokesčių mechanizmo ir atkreipia dėmesį į tai, kad ES mokesčiai ir nacionalinių institucijų taikomi mokesčiai labai skiriasi. Jie nustatė, kad ES intelektinės nuosavybės teisių mokesčių struktūroje neatsispindi realios išlaidos. Nors mokesčių nustatymo ES lygmeniu kriterijai yra nustatyti, auditorių vertinimu, nėra aiškaus metodo, pagal kurį būtų nustatoma mokesčių struktūra ir dydis, todėl mokesčiai yra pernelyg dideli ir atitinkamai susikaupia perteklius (daugiau kaip 300 milijonų eurų EUIPO 2020 m. ataskaitose). Auditoriai pabrėžia, kad taip pažeidžiamas ES teisėje įtvirtintas subalansuoto biudžeto principas.

Nors ES intelektinės nuosavybės teisių gynimo sistema yra nustatyta ir iš esmės veikia gerai, auditoriai nurodo tam tikrus jos įgyvendinimo trūkumus. Visų pirma, Intelektinės nuosavybės teisių gynimo direktyva nėra vienodai taikoma visoje ES, todėl ja neužtikrinama, kad vidaus rinkoje būtų pastovus aukštas intelektinės nuosavybės apsaugos lygis. Valstybių narių muitinio tikrinimo trūkumai ir skirtumai taip pat neigiamai veikia vykdymo užtikrinimą ir kovą su padirbinėjimu. Todėl intelektinės nuosavybės teisių apsauga ES skiriasi priklausomai nuo importo vietos. Auditoriai pažymi, kad Europos Sąjungoje skiriasi ir suklastotų prekių naikinimo praktika, todėl klastotojai savo gaminius į ES gali importuoti tose vietose, kuriose taikoma ne tokia griežta kontrolė ir sankcijos.

Bendra informacija

ES intelektinės nuosavybės teisių reglamentavimo sistema grindžiama ES reglamentais, direktyvomis ir galiojančiais tarptautiniais intelektinės nuosavybės susitarimais. Ja siekiama užtikrinti apsaugą visose ES valstybėse narėse sukuriant bendrą ES sistemą, apimančią ES ir nacionalines intelektinės nuosavybės teises.

Specialioji ataskaita 06/2022 „*ES intelektinės nuosavybės teisės. Apsauga nėra visiškai patikima*“ paskelbta Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu).

2019 m. Audito Rūmai taip pat paskelbė nuomonę dėl siūlomo EUIPO Biudžeto komiteto finansinio reglamento, kurioje buvo raginama veiksmingiau naudoti perteklines lėšas.

Audito Rūmai savo specialiąsias ataskaitas pristato Europos Parlamentui ir ES Tarybai, taip pat kitoms suinteresuotosioms šalims, kaip antai nacionaliniams parlamentams, pramonės sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams ir pilietinės visuomenės atstovams. Didžioji dauguma ataskaitose pateiktų rekomendacijų yra praktiškai įgyvendinamos.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547